

Ur *Marxismen Idag*, nr 22 (2004)

Historien om Vietnams trotskister

Recension av *Revolutionaries They Could Not Break – The Fight for the Fourth International in Indochina 1930-1945* (Revolutionärer de inte kunde krossa – kampen för Fjärde Internationalen i Indokina 1930-1945), av Ngo Van (Index Books).

Av Laurence Coates

De flesta historier om kampen mot det franska kolonialstyret i Vietnam återspeglar Hanoiregimens stalinistiska traditioner, som ignorerar eller förtalar den heroiska roll som anhängarna till Leo Trotskij och Fjärde Internationalen spelade. Ngo Vans bok, som baseras på hans egna erfarenheter som ung trotskist i det franskokuperade Indokina (den koloniala beteckningen på Vietnam, Laos och Kambodja), är till god hjälp för att man ska få en rättvisande bild. Boken utgör en väldokumenterad och inspirerande men i slutändan tragisk redogörelse. På 1930-talet lyckades trotskisterna trots upprepade gripanden och fängslanden bygga en massbas i Kochinkina (södra Vietnam), i synnerhet i Saigon (Ho Chi Minh-staden) där man ledde otaliga strejker och vann kommunfullmäktigeval. En måttstock på det masstöd man byggde upp är att en gata i Saigon namngavs efter en av de mördade trotskistiska ledarna, Ta Thu Thau (1906-1945). Gatunamnet ändrades efter stalinisternas enande av Vietnam 1975, ”men Saigonborna kallar den fortfarande Duong Ta Thu Thau” förklarar författaren.

De vietnamesiska trotskisterna utsattes för brutala attacker från de franska myndigheterna och kommunistpartiets stalinistiska ledare. Under 1945, då stalinisterna befäste sitt grepp om självständighetsrörelsen, massakrerades hundratals trotskistiska kämpar, vilka förtalades som ”förrädare” och ”fascistiska agenter” i likhet med det som hände under spanska inbördeskriget. Men efterkrigstidens ledare för Fjärde Internationalen pågav misstaget de gjorde att svansa efter stalinistledare som Ho Chi Minh – grundare av Demokratiska republiken Vietnam (Nordvietnam) – och Mao i Kina, tonade ned de grymheter som begicks mot deras egna kamrater. En av dessa Fjärde Internationalen-ledare, Michel Pablo, sade till den kinesiske trotskisten Peng Shuzhi att ”jämfört med vad som uppnåtts av Mao Zedongs revolution är arresteringarna av något hundratal trotskister betydelselöst”.

De tidiga åren

Det franska kolonialstyrets brutala verklighet tillhandahöll en bördig jordmån för framväxten av kommunistiska idéer i Indokina efter den ryska revolutionen 1917. De första kommunistiska aktivisterna värvades bland emigranter, huvudsakligen i Frankrike. En av dessa tidigt värvade var Ho Chi Minh, också känd som Nguyen ai Quoc (Nguyen Patrioten), som blev en av grundarna av Indokinas kommunistiska parti (PCI, Parti Communiste Indochine) 1929. Ho förblev – till skillnad från de framtida trotskisterna – i exil fram till slutet av andra världskriget. Han stod till höger inom den kommunistiska rörelsen och stödde Stalins byråkratiska kontrarevolution inom Sovjetunionen och ”Komintern” (Kommunistiska Internationalen).

Hos artiklar i den kommunistiska pressen framhöll nationalismen snarare än socialismen och glorifierade t o m ”den annamitiska [vietnamesiska] rasens hjältar”. Ett skikt av kommunistiska kämpar som stöttes bort av partiledarnas råa nationalism och Stalins vanvettiga jagande efter allianser med borgerliga regeringar i Indokina attraherades av Trotskijs och Vänsteroppositionens internationalism och principfasta klasspolitik. Så var i synnerhet fallet efter det blodiga nederlaget för den kinesiska revolutionen 1927, som helt och hållet berodde på Stalins politik att svansa efter det kinesiska nationalistpartiet Kuomintang (KMT).

Stalinisterna i Indokina lärde sig ingenting av den kinesiska erfarenheten. De strävade också efter att beröva den antiimperialistiska kampen varje form av socialt innehåll genom att vägra föra fram krav som förstatliganden under arbetarkontroll av industrier med argumentet att detta skulle stöta bort den lilla inhemska kapitalistklassen. Längre fram övergav PCI även borgerligt demokratiska krav som jord till bönderna med argumentet att detta skulle stöta bort de vietnamesiska jordägarna. Denna folkfrontsmetod – utsugarnas och de utsugnas enighet på grundval av ett 'minimiprogram' – m a o ett borgerligt program – gick så långt att PCI 1941 omvandlade sig självt till Vietminh, en sedan lång tid tillbaka utdöd nationalistisk gruppering. Den ideologiska klyftan mellan stalinismen och trotskismen återspeglades i två olika tillvägagångssätt ifråga om partibygge. Trotskisterna byggde huvudsakligen inom den lilla arbetarklassen i städerna och bland kulierna (fattiga stadsbor/sluminvånare som är tillfällighetsarbetare/daglönare), särskilt i Saigon, medan stalinisterna, vars ledare var studenter som utbildats i Moskva, orienterade sig mot bönderna.

Åren 1930-32 ledde PCI tiotusentals jordlösa bönder och daglönare i kamp mot de franska myndigheternas upprörande orättvisa fastighetsskatt, men som Ngo påpekar "vare sig kunde eller gjorde något försök att lansera en åtföljande rörelse i städerna". Den franska Främlingslegionen svarade med massakrer på över 10 000 bönder. Trots rörelsens hjältemod begick PCI-ledarna allvarliga ultravänstermisstag. Detta ägde rum under Kominterns 'tredje period' (1928-34): en rekyl från de opportunistiska allianserna under den föregående perioden. Nu framställdes "bildandet av sovjeter" och "gripandet av makten" som omedelbara uppgifter överallt.

Då bonderörelsen ebbade ut drabbades PCI av en skoningslös repression, inklusive tortyr till döds av partiets generalsekreterare Tran Phu. Av 109 PCI-kämpar som ställdes inför rätta 1933 för "sammansvärjning mot statens säkerhet" dömdes åtta till döden och resten fick sammanlagt 900 år i fängelse med hårt straffarbete. I november 1931 bildades den indokinesiska Vänsteroppositionen av Ta Thu Thau och ytterligare fem personer. Sex månader senare påbörjade de produktionen av en tidning som kom ut varannan vecka, *Vo san* (Proletären). I augusti 1932 arresterades 65 medlemmar i och sympatisörer av *Vo san*-gruppen för "omstörtande verksamhet". Medan massrättegångarna mot PCI-medlemmarna fick åtskillig publicitet i Frankrike upprätthöll den stalinistiska dagstidningen *L'Humanité* en iskall tystnad i frågan om de indokinesiska trotskisternas öde.

Enhetsfront?

I Saigon samarbetade emellertid de stalinister och trotskister som fortfarande befann sig på fri fot inom en gemensam "arbetarpanel" tillsammans med anarkister och en välkänd nationalist i kommunalvalen. På just den dag då de åtta PCI-ledarna dömdes till döden – den 7 maj 1933 – blev två av "arbetarpanelens" kandidater (en stalinist och en nationalist) invalda. Stadens kommunfullmäktige var i sig självt ett maktlöst organ, men valet hade en enorm politisk betydelse då det kom mitt i en våg av massivt förtryck. De båda kommunfullmäktigeledamöternas valseger ogiltigförklarades tre månader senare av de franska myndigheterna! Denna episod ledde till en lång period av samarbete mellan stalinister och trotskister i Saigon. För marxister är enhetsfronten en praktisk överenskommelse mellan massorganisationer snarare än av små propagandagrupper. Lenins råd var "marschera var för sig, slå gemensamt" – handlingsenhet utan någon sammanblandning av politiska fanor.

Saigontrotskisterna gjorde i detta avseende misstag, vilket tyvärr inte klargörs nog i Ngos bok. Efter kommunalvalet 1933 utvidgade Thau och Vänsteroppositionen sin allians med stalinisterna genom en gemensam veckotidning, *La Lutte* (kampen), och gemensam organisation. Samtidigt gjorde de avgörande politiska eftergifter genom att "begränsa sig själva till en tidning för försvaret av arbetarna och bönderna utan att gå in på frågorna om stalinism och trotskism". *La Lutte* var i alla avseenden snarare ett gemensamt parti än en 'enhetsfront' – ett parti som saknade ett klart marxistiskt program. I 1935 års kommunalval blev fyra *La Lutte*-kandidater invalda i Saigons

kommunfullmäktige, två stalinister, en trotskist (Thau) och en trotskistsympatisör. Ngo noterar att ”de kraftfulla tal som hölls av de fyra ’kommunisterna’ i kommunfullmäktige fick ett stort genomslag och fick till följd såväl en livlig folklig sympati som en höjd moral.” De fyra arresterades sex månader senare för att de stött en strejk bland hästdroskkuskar. Återigen drogs deras mandat in.

Trots dessa framgångar var kompromisserna ifråga om program och analys för detta arbete emellertid oacceptabla utifrån en marxistisk organisations ståndpunkter. 1935 höll tidningen *La Lutte* tyst om Stalins ickeaggressionspakt med Frankrikes republikanska högerregering. I augusti 1936 höll man tyst om Moskvarättegångarna och Stalins slakt av bolsjevikernas gamla garde.

De vietnamesiska trotskistledarna trodde uppenbarligen att det var möjligt att skilja av internationella frågor från deras dagspolitiska arbete. Deras omedelbara oförmåga att förstå den dödliga innebörden i Moskvarättegångarna blev en varning om vad som komma skulle – 1945 slog stalinisterna till med samma metoder i Indokina. Detta ledde till en splittring inom de indokinesiska trotskisternas led, där en minoritet som var emot eftergifterna till stalinismen bildade Internationella kommunisters förbund 1935.

I maj 1936 ledde det franska socialistpartiet under Leon Blums ledning, en folkfrontsregering till makten i Frankrike, där även kommunistpartiet ingick. Istället för att ta avstånd från imperialistisk dominans nöjde sig Blums regering med att ”renovera det koloniala systemet”. Ngo skildrar ytterligare en politisk u-sväng då ”PCI marscherade i takt med det franska kommunistpartiet: man lyfte ut kampen för nationell frigörelse och jordreform ur programmet och strök från talen... uttryck som ’klasskamp’ och ’fransk imperialism’.” Detta förräderi skapade en enorm öppning för trotskismen. I december 1936 gjorde den trotskistiska majoriteten inom *La Lutte* en sent påkommen attack på regeringen i Paris för dess vägran att häva förtrycket i Indokina. Stalinisterna fördömde detta som ”trotskifisering” och lämnade den gemensamma organisationen 1937. Denna splittring blev en vändpunkt för de trotskistiska idéernas utbredning inom den vietnamesiska arbetarklassen.

Inspirerade av de franska arbetarna bröt strejker ut över hela Indokina 1937 inom matvaruhanteringen, bomullsindustrin, järnvägsväsendet, i kolgruvorna och i hamnarna. Ngo förklarar med följande ord: "Under rörelsens gång upprättade, först spontant och sedan i organiserad form, arbetare och kulier aktions- och strejkkommittéer under trotskismens snarare än stalinismens inflytande. De krävde höjda löner, åtta timmars arbetsdag, laglig rätt att bilda fackföreningar demokratiska fri- och rättigheter samt ett slut på brutalitet och bötesförelägganden..."

Under denna rörelse, som ledde till en del långtgående eftergifter från de franska myndigheternas sida, bildades över 600 aktionskommittéer i Kochinkina, varav en tredjedel under trotskistiska ledning. Sûreté (den franska hemliga polisen) noterade i februari 1937 att ”Inflytandet från revolutionära agitatorer som är vänligt sinnade till Fjärde Internationalen har vuxit i Kochinkina, i synnerhet inom arbetarklassmiljön i Saigon-Cholon”. I juli samma år tillade man att ”Arbetarelementen har i högre grad vunnits av det trotskistiska partiet än av PCI”.

”Försvara Indokina”

Då andra världskriget närmade sig tillkännagav PCI-ledarna, under påtryckningar från Moskva, att alla frågor skulle underordnas kampen mot det ’fascistiska’ Japan. De stödde den franska regeringen då den lanserade en militariseringskampanj i kolonin, tillhandahöll ett kontantlån på 33 miljoner piastrar till ”Indokinas försvar” och försökte inkalla 20 000 indokineser till militärtjänstgöring inom den franska armén. Bägge frågorna var explosiva – det fanns en lång och bitter historia av opposition mot kolonial militärtjänstgöring. Detta hindrade inte PCI att uppmana folk till att ta värvning en masse för att stödja ”den franska demokratin”.

Ngo påpekar att:

"Somliga inom PCI visade en sådan omåttlig hängivenhet för lånet att de föreslog att hundrapiastrarsobligationerna skulle delas upp i tio- och fempiastrarskuponger som de fattiga skulle ha råd med. Andra gjorde uppror mot samarbetet med den koloniala regimen och uteslöts... Våra kamraters deklaration intog en gentemot stalinisterna motsatt ståndpunkt: mot det imperialistiska kriget, mot krigsskatter, mot försämringen av levnadsstandarden."

Stalinisterna identifierade sig med de franska myndigheterna så till den milda grad att när tändsticksskatten höjdes med en halv cent per tändsticksask blev dessa kända som "Tredje Internationalens tändsticksaskar" bland arbetarna.

Den franska generalguvernören noterade att "Samtidigt som de stalinistiska kommunisterna tror... att de annamitiska massornas intressen driver dem närmare Frankrike... är trotskisterna... inte rädda för att knuffa infödingarna i riktning mot revolt för att vända ett möjligt krig till sin fördel, med syftet att uppnå fullständig frigörelse". PCI:s pro-franska position bestraffades i kommunalvalen 1939. Trots repressionen (alla möten förbjöds) valdes tre trotskister in i Saigons kommunfullmäktige, samtidigt som stalinisterna tappade alla sina mandat. Nyheterna om detta politiska dråpslag nådde Ho Chi Minh, som då fortfarande befanns sig i kinesisk exil. Som en kallhamrad varning om vad som komma skulle tillkännagav Ho att "Ingen försoning eller eftergifter är möjliga i förhållande till trotskisterna. De måste med alla nödvändiga medel avslöjas som fascismens agenter; de måste utrotas politiskt."

Denna giftiga fiendtlighet gentemot trotskismen var delvis en följd av Hos förhoppningar om en kompromiss med imperialismen, men härrörde också ur hans ambition att bli Vietnams Stalin. I september 1939, efter krigsutbrottet, förbjöds kommunistpartiet i Frankrike och Indokina. Förtrycket av såväl stalinister som trotskister ökade i Vietnam – 1 700 medlemmar av Tredje och Fjärde Internationalen sattes i koncentrationsläger. Stalin-Hitlerpakten (augusti 1939 - juni 1941) innebar ännu en u-sväng från PCI-ledarnas sida, där man släppte sin pro-franska agitation och gick tillbaka till Tredje periodens "antiimperialism". När Japan landsatte trupper i Vietnam, Laos och Kambodja i september 1940 påbörjade PCI ett ogenomtänkt och illa planerat uppror mot det franska styret. Det blev i likhet med bondeupproret 1930-32 brutalt krossat. I en intern PCI-rättegång lades skulden för debaclet på två regionala partisekreterare, som dömdes till döden.

Sicksackkurs

Under tiden slöt Japan en överenskommelse med krigstidens Vichyregim i Frankrike, under vilken Indokina ockuperades av japanska trupper men styrdes av en fransk samarbetsregim. Ho Chi Minh återupprättade från exilen i Kina den nationalistiska Vietminhrörelsen, med en väpnad styrka på 500 vietnamesiska emigranter som tränades av KMT, som bekämpade japanerna i Kina. Hos linje, som Ngo påvisar, "var att akta sig, utöva hemlig diplomati i sökandet av stöd från andra statsmakter (den kinesiska, ryska, amerikanska och t o m den franska); i detta fanns det ingen plats för proletariatet."

Inte desto mindre var det, trots Hos opportunistiska sicksackkurs, Vietminh som hamnade i ledningen för självständighetskampen till följd av det maktvakuum som skapades efter Japans nederlag i kriget. Detta berodde delvis på Sovjetunionens stärkta ställning och böndernas avgörande politiska tyngd i Vietnam, men delvis också på de misstag som gjordes av de trotskistiska partierna omedelbart efter kriget.

I samband med det japanska imperiets sammanbrott i augusti-september 1945 ägde ett revolutionärt uppsving rum i Indokina. Ho Chi Minh godtog i samband med hemliga överläggningar att Frankrike först efter en fem- till tioårsperiod skulle bevilja Vietnam självständighet. Detta var helt i enlighet med Stalins ståndpunkt, att försöka förlänga sin allians från kriget med amerikanska,

brittiska och franska imperialismen. De indokinesiska trotskisterna uppmanade i kontrast därtill till massdemonstrationer och folkbeväpning för att förhindra den franska kolonialregimens återkomst.

I augusti 1945 upprättade 30 000 kolgruvearbetare i Hongay-Campha i norra Vietnam, bortom Vietminhs kontroll, arbetarråd för att styra produktionen. De tog över kontrollen av offentliga verksamheter som järnvägs- och telegrafnäten, gav de gamla cheferna sparken och tillämpade principen om ”lika löner för alla på alla nivåer av manuellt och intellektuellt arbete”. Denna arbetarkommun varade fram till i november det året, då Vietminh i den ”nationella enighetens” namn lät arrestera gruvarbetarledarna och pådyvlade regionen en ny hierarki. Ho Chi Minhs styrkor försökte t o m hindra bönderna att ta över jorden, men de tvingades till slut att backa på den punkten.

Kochinkina var den sista regionen som intogs av Vietminhgerillan. Där åtnjöt trotskisterna en kolossal auktoritet, i synnerhet bland Saigons arbetare. Ngo framhåller att ”*La Lutte*-gruppen organiserade omkring 18 000 kämpar och sympatisörer. *Tranh dau* [den annamitiskspråkiga upplagan av *La Lutte*] dök åter upp på scenen som en dagstidning, i en upplaga på över 15 000.”

Under den första massdemonstrationen i Saigon, som ägde rum den 21 augusti 1945, med 300 000 deltagare, marscherade 30 000 bakom Fjärde Internationalens banderoller med paroller som ”Beväpna folket” och ”För en arbetar- och bonderegering”.

Vietminh lyste helt med sin frånvaro under 21 augusti-demonstrationen, vilket återspeglade dess avsaknad av en bas i Saigon. Samma kväll intog Vietminh staden från den omkringliggande landsbygden och började sätta ur spel de existerande elementen av arbetarkontroll genom att proklamera sig själv som Kochinkinas nya ”demokratiska regering”. Högtalarförsedda skåpbilar turnerade över staden med proklamationen ”Alla bakom Vietminh”. Då man vid denna tidpunkt fortfarande var praktiskt taget okända i Saigon presenterade man sig själva i ett flygblad:

”Vietminh har haft nära band till de Allierade i kampen mot fransmännen [!] och japanerna. Vi är Rysslands vänner; Kina är i själ och hjärta med oss; Amerika drömmer om handel, inte om erövringar; i England är Atlee statsminister och lutar åt vänster. Det kommer att vara enkelt för oss att förhandla.”

Kamp mot trotskismen

Samtidigt som man krängde illusioner om en snabb och smärtfri seger över fransmännen strävade stalinisterna efter att utplåna varje slag av självständig massorganisering, t ex arbetarkommittéer. Vietminh tog vid ankomsten över det centrala postkontoret, polisstationerna och andra offentliga byggnader utan att möta motstånd från de japanska truppers sida.

En ny massdemonstration utlystes till den 25 augusti – denna gång under Vietminhs kontroll för att sanktionera dess maktövertagande i Saigon och resten av landet. Mer än en miljon människor deltog i denna demonstration, dit tiotusentals Vietminhanhängare hade bussats in från landsbygden. Denna ”så kallade revolution” var, som en av trotskistledarna uttryckte det, ”genomförd bakom folkets rygg”. Redan under denna demonstration fördömde stalinistledarna ”agitatorer och provokatörer” – en förtäckt referens till trotskisterna och de revolutionära arbetare som stod dem nära. Men under denna första period var Vietminh tvungna att gå försiktigt fram i sina mellanhavanden med trotskisterna. Den trotskistiska agitationen för demokratiska arbetar- och bondekommittéer samt för befolkningens beväpnande hade fått ett kraftfullt gehör bland Saigonborna. Olyckligtvis återgick ledarna för *La Lutte*, den största trotskistiska kraft, mitt under dessa dramatiska händelser till det föregående årtiondets misslyckade tillämpning av ’enhetsfronten’ – med mycket värre konsekvenser denna gång.

Vietminhs kupp i Kochinkina hade lyckats därför att massorna under denna första period inte kunde skilja på dess retorik om ”självständighet eller döden” och dess faktiska politik av att ge efter för trycket från imperialismen, sovjetbyråkratin och den inhemska godsägar- och kapitalistklassen.

Med en korrekt politik och taktik skulle en mäktig revolutionär opposition kunnat byggas upp under de följande veckorna och månaderna som ett resultat av massornas erfarenheter. De hundratals aktionskommittéer som skapats hade potentialen att bli ett alternativt maktcentrum för de revolutionära arbetarna och bönderna i Saigon med omgivningar – för detta krävdes dock ett klart program och ett fast ledarskap.

Samtidigt som ledarna för *La Lutte* vägrade samarbete med det mindre trotskistiska ”förbundet”, var hela deras orientering inriktad på en allians med Vietminh, vilket i praktiken innebar ett stalinistiskt veto mot deras eget agerande. De förhandlade t ex om ”tillstånd” att organisera en trotskistisk milis som skulle stå under Vietminhs befälsordning. Utgivningen av deras annamitiskspråkiga dagstidning, *Tranh dau*, verkar ha upphört vid denna tidpunkt. I motsats till 1930-talet, då Fjärde Internationalens internationella styrelse tog upp frågan om den indokinesiska organisationens opportunistiska felsteg, orsakade den internationella ledningens misstag efter Trotskijs död (mördad av en stalinistisk agent 1940) ännu större förvirring bland de indokinesiska trotskisterna. En f d ungtrotskist erinrar sig:

"Våra kamrater, som lät sin entusiasm och den tidens fördelaktiga politiska situation skena iväg med dem, hade glömt bort all sin misstänksamhet mot stalinisterna. Från denna tid och framåt trappade våra kamrater ned sitt arbete med att upprätta sovjeter i staden, med att omvandla fabriker till fästningar och att förbereda för ett inbördeskrig. Oktobergruppens [Internationella kommunisters förbund – red] kadrer riktade bara svag kritik mot *La Lutte*-gruppen."

Under den påföljande händelseutvecklingen lät de bägge trotskistiska organisationernas miliser sig avväpnas av stalinisterna utan att ta strid, t o m då de åtnjöt överlägsen eldkraft. De avlog – troligen p g a rädsla för stalinisternas reaktion – ett erbjudande om vapen från och samarbete med den nationalistiska religiösa sekten Cao dai, som hade ett masstöd bland bönderna och som själv var en måltavla för Vietminhs förtryck. Förutsatt att trotskisterna hade upprätthållit ett fullständigt politiskt och organisatoriskt oberoende av dessa religiösa knäppgökar skulle en praktisk överenskommelse som enbart inriktat sig på självförsvar ha varit helt legitim.

Vid denna tidpunkt begav sig Ta Thu Thau iväg på en hemlighetsfull resa till landets norra del, kanske i ett försök att träffa Ho Chi Minh. Han arresterades och avrättades av Vietminh. Till följd av Thaus kraftfulla försvarstal inför stalinisternas skendomstol vägrade arkebuseringsplutonen att lyda order och det blev 'åklagarens' jobb att skjuta honom i ryggen.

Från den 6 september fram till de franska truppernas återkomst i november 1945 installerades en liten kontingent brittiska och indiska trupper i Saigon under general Graceys befäl. Vid ankomsten fann de Saigon utsmyckat med Vietminhbanderoller med texten 'Välkommen till våra allierade' sida vid sida med de fyra allierade staternas nationsflaggor (USA:s, det KMT-styrda Kinas, Storbritanniens och Sovjetunionens) samt den nya vietnamesiska flaggan. General Gracey erinrade sig senare: "Jag blev vid ankomsten välkomnad av Vietminh. Jag sparkade omgående ut dem."

Dagen efter briterens ankomst beordrade Vietminh avväpning av "icke- regeringsanknutna organisationer". Kampanjen mot trotskisterna började på allvar. Den stalinistiska tidningen *Co giai phong* (Befrielsens Banér) tillkännagav att "de trotskistiska banden omgående måste slås ned." Den hävdade:

"...de kräver beväpning av folket – vilket skrämmer den brittiska beskickningen. De kräver ett fullständigt genomförande av den borgerligt-demokratiska revolutionen (väsentligen den agrara revolutionen, utdelandet av risfälten och jorden till bönderna) med syftet att splittra den Nationella Fronten och provocera jordägarna till opposition mot revolutionen."

Men när britererna började upplösa Vietminhs purfärska regim i Saigon blev Vietminh – under trycket från massorna – tvungna att agera. Den 17 september utlyste de en generalstrejk som lamslog staden. Den 21 september utfärdade general Gracey undantagstillstånd, förbjöd vapeninnehav och lät stänga den annamitiskspråkiga pressen. Brittiska soldater tog över Saigons

fängelse och frigav Vietminhs franska fångar (krigstidens samarbetsmän), samtidigt som man överlämnade trotskistiska fångar till den franska säkerhetspolisen.

Saigonresningen

Den 23 september tog brittiska trupper, åtföljda av rasistiska franska kolonialnybyggare, över kontrollen av polisstationerna och andra regeringsbyggnader från Vietminh – vilket utlöste ett uppror följande natt, med barrikadbyggen i stadens fattigkvarter. I samband med det regelrätta fältslag som följde kämpade de trotskistiska miliserna, till vilka nationalist och revolutionära japanska desertörer anslöt sig, heroiskt. Hundratals trotskister dog. Samtidigt uppmanade Vietminh enträget befolkningen att skingra sig ut på landsbygden och ”behålla lugnet då regeringen hoppas kunna påbörja förhandlingar”.

Trotskisterna begav sig då också, förmodligen på order från Vietminhs militära befälhavare, ut på landsbygden och övergav sina positioner bland Saigons arbetarklass. Detta innebar i praktiken en upplösning av de trotskistiska organisationerna. På landsbygden blev de avväpnade och, för det mesta, slaktade av Vietminh.

Det finns i händelserna i Kochinkina i september 1945 analogier till händelserna i Barcelona i maj 1937, då den spanska revolutionens framtida kurs avgjordes. Trotskisterna i Saigon såg, trots sin nyckelroll på barrikaderna och i arbetardistriktet, sig själva som vänsterkritiker av Vietminh snarare än som en alternativ ledning för Saigons massor. Den 2 oktober förhandlades en vapenvila fram mellan den franska regeringen och Vietminhs områdeskommitté för Saigon. Ungefär samtidigt avrättades ledarna för *La Lutte*-gruppen, anklagade för att ha ”gett fienden en förevändning för att invadera”. Liksom i Spanien riktade stalinisterna inte sina slag mot reaktionen, utan istället mot den revolutionära vänsterflygeln och varje försök att föra fram socialistiska krav.

I november det året, då briterna överlämnade kontrollen av Saigon till fransmännen, övergav Vietminh återigen staden. Följande kommentar ges av Ngo: ”I slutet av oktober 1945 var arbetarrörelsen upplöst. De flesta trotskistiska ledarna hade blivit dödade. Nationalisterna led också under Vietminhs förtryck. Detta öppnade vägen för den franska imperialismens återkomst...”

Vietnam delades längs den 16:e breddgraden, med den södra delen av landet under Frankrikes och den norra delen under Vietminhs kontroll. I norr accepterade Ho Chi Minh närvaron av allierade trupper – först av KMT-kineser och sedan fransmän – samtidigt som han försökte förhandla med Frankrike. Ho gav inte upp tanken på förhandlingar ens efter att ha förlorat hälften av landet! De vietnamesiska stalinisterna räddades till slut från den röra som skapats av den egna politiken av en händelse som de vare sig förväntade sig eller stödde – den kinesiska revolutionen 1949. Denna sociala jordbävning förändrade maktbalansen i Asien genom att drastiskt höja den politiska kostnaden för en direkt imperialistisk ockupation.

I ett läge då Vietnams historia återigen har blivit ett stort samtalsämne fyller Ngo Vans bok igen en viktig lucka. Trots dess brister ifråga om en grundlig analys av trotskisternas politiska och taktiska misstag, så är bokens beskrivning av stalinismens förödande roll i Vietnam och av trotskisternas kamp för att leda självständighetskampen efter äkta socialistiska och internationalistiska linjer, rik på lärdomar.

Översättning från engelska av Christer Rydén.

Mer om den vietnamesiska trotskismen på marxistarkivet:

[Trotskism och stalinism i Indokina](#) (av Stig Eriksson)

[Mordet på Tha Thu Thâu](#) (intervjuer med Ho Chi Minh om mordet på den kände vietnamesiska trotskisten Ta Thu Thâu)